

Globale Scenario's

**voor verduurzaming Integraal Beheerplan
Openbare Ruimte**

Gemeente Lansingerland

projectnummer 0454713.100
definitief
7 november 2019

Inhoudsopgave

Blz.

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Opzet en doel	2
1.3	Relatie met duurzaamheidsbeleid	3
1.4	Aanpak	4
2	Duurzaamheidsthema's openbare ruimte	5
2.1	Thema's uit de duurzaamheidsvisie	5
2.2	Aanvullende duurzaamheidsthema's	5
3	Referentiesituatie	6
3.1	Huidige werkwijze	6
3.2	Huidige duurzaamheidsmaatregelen in de openbare ruimte	6
4	Scenario 1 - Vasthouden aan huidige koers	7
4.1	Kern van het scenario	7
4.2	Implementatie	7
4.3	Haalbaarheid maatregelen en bijdrage aan ambities	7
5	Scenario 2 - Opwaarderen huidige koers	8
5.1	Kern van het scenario	8
5.2	Implementatie	8
5.3	Haalbaarheid maatregelen en bijdrage aan ambities	8
6	Scenario 3 - Koersverlegging: Duurzame omgevingsverbeteraars	9
6.1	Kern van het scenario	9
6.2	Implementatie	9
6.3	Haalbaarheid maatregelen en bijdrage aan ambities	9
7	Scenario 4 – Fundamentele koerswijziging: Sprinten naar de kopgroep	10
7.1	Kern van het scenario	10
7.2	Implementatie	10
7.3	Haalbaarheid maatregelen en bijdrage aan ambities	10
8	Conclusie en geadviseerd scenario	11
8.1	Algehele scenario-opbouw	11
8.2	Het geadviseerd scenario	12
8.3	Aandachtspunten	12

1 Inleiding

1.1

Aanleiding

Een Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBP) is een kader voor het beheer en onderhoud van kapitaalgoederen (assets) in de openbare ruimte van een gemeente¹. Het biedt duidelijkheid over wat er moet gebeuren om de waarde van de openbare ruimte in stand te houden en wat dat kost. Het IBP omvat de volgende disciplines²:

- Wegen
- Kunstwerken
- Openbare Verlichting
- Borden, belijning en straatmeubilair
- Groen
- Spelen
- Stof en Onkruidbestrijding
- Water
- Afval (prullenbakken en ondergrondse afvalcontainers)
- Begraafplaatsen
- Sportvelden

Het IBP van de gemeente Lansingerland is aan een actualisering toe. De afgelopen periode zijn er beleidskeuzes gemaakt die een nadere uitwerking in het IBP vergen. Te denken valt aan het verhogen van de onderhoudsniveaus en het verduurzamen van het beheer en onderhoud. Voor dat laatste aspect is de nieuwe duurzaamheidsvisie leidend. De duurzaamheidsvisie beschrijft op strategisch niveau waar de gemeente in 2050 wil staan. De gemeente wil dan CO₂-neutraal zijn en voldoen aan landelijke en Europese klimaatdoelstellingen.

De looptijd van een IBP is 8 jaar. Wat moet de gemeente Lansingerland de komende 8 jaar in het beheer en onderhoud van de openbare ruimte doen om op lange termijn aan de doelstellingen uit haar duurzaamheidsvisie te voldoen? Deze vraag is (nog) niet exact te beantwoorden, maar de vraag 'hoeveel ruimte wil de gemeente Lansingerland de komende 8 jaar creëren voor verduurzaming binnen beheer en onderhoud?' is wel relevant. Overigens is het behalen van de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente niet alleen afhankelijk van de uitvoering van beheer- en onderhoudswerkzaamheden. Lansingerland is een groeigemeente en daardoor is er juist ook veel ruimte om bij de ontwikkeling van nieuwe gebieden te kiezen voor een inrichting die goed aansluit bij de doelen uit de duurzaamheidsvisie.

Het college van B&W vraagt aan de gemeenteraad om het college voorafgaand aan het opstellen van het IBP een duidelijke richting mee te geven. Hiertoe heeft Antea Group een rapportage opgesteld waarin zij vier globale scenario's beschrijven waarlangs het IBP verduurzaamd kan worden. In de rapportage geeft Antea Group ook advies over welk scenario het meest passend lijkt voor de gemeente Lansingerland. Nadat de gemeenteraad een voorkeursscenario heeft vastgesteld is de richting van verduurzaming helder en kan het proces van actualisatie van start gaan³.

1.2

Opzet en doel

Deze rapportage beschrijft vier globale scenario's waarlangs de gemeente het IBP kan verduurzamen. De scenario's verschillen in financiële randvoorwaarden en daarmee ook in duurzaamheidsimpact en organisatorische consequenties. Om wat meer gevoel te geven bij de inhoudelijke verschillen tussen de scenario's zijn voorbeeldmaatregelen in beeld gebracht die passen bij de verschillende scenario's. Het doel van de rapportage is dat de gemeenteraad van Lansingerland met de keuze voor een scenario het college richting kan meegeven voor de verduurzaming van het IBP. Dit IBP wordt dan in 2020 opgesteld.

¹ Dit is exclusief de riolering, daarvoor dient het GRP, Gemeentelijke Riolering plan.

² Riolering kent i.v.m. het aparte financieringsstelsel een apart beheerplan: het gemeentelijk rioleringsplan (GRP).

³ Het IBP is een uitvoeringsplan waarin wordt beschreven wat er moet gebeuren om de openbare ruimte in stand te houden en wat dat kost. Het op te stellen IBP gaat niet in op individuele maatregelen en is dus geen nadere uitwerking van deze scenariorapportage.

1.3 Relatie met duurzaamheidsbeleid

Hoe verhoudt deze scenariorapportage zich met het duurzaamheidsbeleid van de gemeente? Er is een duidelijke relatie met de volgende producten:

- Kader duurzame gebiedsontwikkeling Lansingerland (DGO);
- De Duurzaamheidsvisie 'Lansingerland Duurzaam';
- De uitvoeringsagenda Duurzaamheid;
- De leidraad Duurzame Inrichting Openbare Ruimte (leidraad DIOR).

Kader duurzame gebiedsontwikkeling Lansingerland (DGO)

Deze notitie geeft het duurzaamheidskader voor alle ruimtelijke nieuwbouw woningprojecten binnen de gemeente Lansingerland. De meeste richtlijnen hebben betrekking op woningbouw, maar er staan ook een aantal richtlijnen in voor de aanleg van de toekomstige openbare ruimte (o.a. aanleg % groen en % water). Het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBP) heeft betrekking op het beheer van bestaande openbare ruimte. Het kader DGO valt dus buiten de scope van het actualiseren van het IBP.

De Duurzaamheidsvisie 'Lansingerland Duurzaam'

De duurzaamheidsvisie beschrijft op strategisch niveau waar de gemeente in 2050 wil staan. Voornaamste focus ligt daarbij op de onderwerpen energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie. De duurzaamheidsvisie vormt een kader voor het te actualiseren IBP.

De uitvoeringsagenda Duurzaamheid

De uitvoeringsagenda is de uitwerking van de duurzaamheidsvisie. De uitvoeringsagenda bevat concrete duurzaamheidsprojecten waar de gemeente de komende jaren mee aan de slag gaat. Op de projectenlijst staan ook een aantal projecten op het gebied van beheer en onderhoud.

In deze scenariorapportage van maken de projecten uit de uitvoeringsagenda onderdeel uit van de referentiesituatie. De projecten op deze lijst komen sowieso in uitvoering, welk scenario de raad ook kiest.

De leidraad Duurzame Inrichting Openbare Ruimte (leidraad DIOR)

De leidraad DIOR beschrijft de minimale eisen voor partijen die de openbare ruimte ontwerpen, ontwikkelen en realiseren. Deze eisen gelden bij alle nieuw te ontwikkelen nieuwbouw- en herinrichtingsprojecten in de openbare ruimte die de gemeente gaat beheren.

Omdat de financiering van herinrichtingsprojecten uit de investeringsbudgetten uit het IBP komt, is er een directe relatie tussen de leidraad DIOR en het IBP. Die relatie is tweeledig:

1. De minimale eisen uit de leidraad DIOR zijn vastgesteld door het college en maken onderdeel uit van de referentiesituatie (= huidige situatie en basis in alle scenario's)
2. De leidraad DIOR beschrijft een duurzame proces aanpak: bij alle (her)inrichtingsprojecten organiseert de projectleider een duurzaamheidssessie. In de duurzaamheidssessie wordt gezocht naar gebiedsspecifieke kansen in een project. Hoe meer investeringsbudget er beschikbaar is, des te meer mogelijkheden zijn er voor gebiedsspecifieke verduurzaming van de openbare ruimte. Daarom komt dit op verschillende manieren terug in de vier scenario's.

1.4

Aanpak

Onderstaande tabel geeft aan welke stappen zijn doorlopen om tot deze scenariorapportage te komen.

Stappen	Omschrijving	Terug te lezen in:
1. Ambitieweb	Bureaustudie van gemeentelijke duurzaamheidsambities inclusief discussie en validatie in werksessie. Resulteert in zes duurzaamheidsthema's die belangrijk zijn binnen de (bestaande) openbare ruimte.	Hoofdstuk 2
2. Referentiescenario	Uitschrijven van huidige situatie	Hoofdstuk 3
3. Scenario-indeling	Scenario-indeling maken op basis van randvoorwaarden, zoals kosten.	Hoofdstuk 8, paragraaf 1.
4. Voorbeelden	Medewerkers gemeente en adviseurs Antea Group dragen in een werksessie een palet aan voorbeeldmaatregelen aan.	Voorbeeldmaatregelen, hoofdstukken 4 t/m 7
5. Invullen van scenario's	Scenario's worden verder ingevuld met: 1. Type maatregelen die bij het scenario passen. 2. Een aantal voorbeeldmaatregelen. En een inschatting van: 3. Bijdrage van het scenario aan duurzaamheidsdoelen en -ambities; En een inschatting van de haalbaarheidsaspecten van een scenario zoals: 4. De impact op de organisatie; 5. De mate van innovatie, complexiteit en risicoprofiel van type maatregelen	Hoofdstukken 4 t/m 7
6. Geadviseerd scenario	Antea Group adviseert langs welk scenario de gemeente het nog op te stellen IBP het beste kan verduurzamen.	Hoofdstuk 8

2 Duurzaamheidsthema's openbare ruimte

2.1 Thema's uit de duurzaamheidsvisie

Vanuit het beleid van Lansingerland komen duidelijk drie focusthema's voor verduurzaming van de gemeente naar voren:

1. Energietransitie;
 - Einddoel: In 2050 is de gemeente Lansingerland volledig CO2-neutraal. Energie wekken we volledig op uit hernieuwbare bronnen. Deze hernieuwbare bronnen komen zoveel mogelijk uit de gemeente zelf.
2. Circulaire Economie;
 - Einddoel: In 2050 is Lansingerland een circulaire economie. Wij sluiten grondstofkringlopen met een zo hoog mogelijk behoud van waarde.
3. Klimaatadaptatie.
 - Einddoel: Lansingerland optimaal aangepast aan de veranderingen in het klimaat. Een groene gemeente met een robuust watersysteem ter voorkomen van wateroverlast, droogte, hittestress en bodemdaling. Dit draagt ook bij aan verbetering van luchtkwaliteit en biodiversiteit.

2.2 Aanvullende duurzaamheidsthema's

Antea Group organiseerde voor de ontwikkeling van de scenario's een werksessie volgens de landelijk bekende methodiek 'Duurzaam GWW'. Om duurzaamheidsthema's te identificeren die specifiek voor de openbare ruimte van belang zijn is gebruik gemaakt van het instrument ambitieweb.

Uitkomst van de werksessie is dat onderstaande thema's ook prioriteit hebben bij het verduurzamen van de openbare ruimte:

4. Ecologie & biodiversiteit;
5. Ruimtelijke kwaliteit;
6. Sociale relevantie.

De voorbeeldmaatregelen in de scenario's sluiten aan bij deze ambities.

3 Referentiesituatie

3.1 Huidige werkwijze

In november 2016 is het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte 2017-2024 vastgesteld. De insteek van dit uitvoeringsplan was sober en doelmatig. Beheer en onderhoud was gericht op “instandhouding” van de openbare ruimte en niet op “verbetering”. Dit paste bij de bezuinigingen die de gemeente vanaf 2013 had ingezet. Duurzaamheid maakte maar beperkt onderdeel uit van dit uitvoeringsplan. In het kader van “realistisch duurzaam” werd bij vervangingsopgaven al wel ingezet op het vervangen van onderhoudsgevoelige producten door onderhoudsarme varianten. Bewezen technologieën en kosteneffectiviteit waren daarbij een randvoorwaarde.

Na vaststelling van het IBP hebben er diverse wijzigingen plaatsgevonden die zijn vastgelegd in de verschillende producten van de P&C-cyclus. Deze wijzigingen hadden onder meer betrekking op verschuivingen in de onderhoudsplanning, het verwerken van aanbestedingsresultaten, het verhogen van het onderhoudsniveau en op het verduurzamen van het beheer en onderhoud.

In 2018 heeft een financiële actualisatie van het IBP plaatsgevonden waarin een overzicht is gegeven van de wijzigingen en een actueel overzicht was opgenomen van de kosten van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte.

Tabel 1 Exploitatie Beheer & Onderhoud conform addendum IBP (november 2018)

Exploitatie IBP	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Totaal (alle beheerobjecten IBP)	€13.730.425	€13.296.257	€13.721.734	€13.218.145	€13.749.614	€13.944.765

Tabel 2 Investerings Beheer & Onderhoud conform addendum IBP (november 2018)

Investerings	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Totaal (alle beheerobjecten IBP)	€7.063.407	€5.615.656	€8.820.636	€6.628.840	€5.628.414	€5.664.813

3.2 Huidige duurzaamheidsmaatregelen in de openbare ruimte

In de huidige situatie probeert de gemeente Lansingerland al om het beheer en onderhoud te verduurzamen. Verduurzaming maakt echter nog geen structureel onderdeel uit van het huidige Integraal Beheerplan Openbare Ruimte. Initiatieven zijn situationeel en incidenteel van aard (hoewel er soms wel sprake is van meerjarige financiering).

Huidige duurzaamheidsmaatregelen/-initiatieven zijn bijvoorbeeld:

- aansluiting bij Nationale Bijenalliantie, bij nieuwe beplanting meer aandacht voor biodiversiteit;
- ecologisch maaibeheer: natuurlijker beheer van bermen en watergangen stimuleert hogere biodiversiteit;
- communicatiecampagne Tuin van de Toekomst: stimuleren vergroening particuliere tuinen;
- werken aan de doelstellingen van uit het energieakkoord wat betreft energiebesparing in openbare verlichting en verkeerslichten.

Bij de herinrichting van de openbare ruimte is de leidraad Duurzame Inrichting Openbare Ruimte (DIOR) het uitgangspunt. De eisen van de leidraad DIOR dragen bij aan een duurzamere inrichting van de openbare ruimte. De leidraad DIOR bevat minimale inrichtingseisen op het gebied van duurzaamheid. Daarnaast staat in de DIOR ook de eis om voor elk project een duurzaamheidssessie te organiseren. In zo’n sessie worden gebiedsspecifieke kansen voor een project in beeld gebracht.

4 Scenario 1 - Vasthouden aan huidige koers

4.1 Kern van het scenario

Kern van dit scenario is dat de gemeente het Integraal Beheerplan verduurzaamt zonder dat dit extra financiële gevolgen met zich meebrengt. Verduurzaming betekent geen verhoging van de exploitatiebudgetten of extra investeringen. Dit scenario is gelijk aan de referentiesituatie. Basis vormt de lijn die is ingezet in het huidige IBP (financieel addendum uit 2018) inclusief specifieke duurzaamheidsbesluiten en maatregelen zoals Tuin van de Toekomst, voortzetting ecologisch maaibeheer etc.

Vanuit de keuze voor dit scenario worden maatregelen toegepast die gemakkelijk te implementeren en kosteneffectief zijn. De voorbeeldmaatregelen geven hiervan een indicatie. Het tempo van verduurzaming verloopt in dit scenario traag. Bij renovatie en vervangingen houdt de gemeente zich zoveel mogelijk aan landelijke en gemeentelijke regelgeving en beleid. Voorbeeld van gemeentelijk beleid is de leidraad DIOR. Bij elk (substantieel) herinrichtingsproject in de openbare ruimte organiseert de gemeente één of meerdere duurzaamheidssessies. Het resultaat van de duurzaamheidssessies kan in dit scenario alleen leiden tot budget neutrale maatregelen.

4.2 Implementatie

De gemeente hanteert de reguliere meerjarige beheer- en onderhoudsplanning, gaat in principe uit van instandhouding en past verduurzaming bij vervangingen en renovaties toe conform de leidraad DIOR.

Voorbeeldmaatregelen uit de leidraad DIOR:

- Oevers natuurvriendelijk inrichten: zie 'Handreiking Natuurvriendelijke Oevers (2011)';
- Natuurlijker gras: waar er ruimte is, meer extensief beheer van gras in plaats van gazon.
- Zet de speelplek in om de klimaatkwetsbaarheden in de buurt te verminderen. Maak bijvoorbeeld een waterberging onder de speelplek.

4.3 Haalbaarheid maatregelen en bijdrage aan ambities

De haalbaarheid van dit scenario is zeer groot. De getoonde voorbeeldmaatregelen zijn niet experimenteel, maar gebaseerd op bewezen technologieën. Maatregelen die naar aanleiding van dit scenario worden toegepast volgen logisch uit het momenteel al ingezette beleid. Het betreft met name de formalisering van werkafspraken en al ingezette activiteiten die nog niet in beleid zijn vastgelegd. Ervaringen van andere partijen kunnen gebruikt worden voor optimale varianten. Het gaat om 'quick wins' waarbij duurzaamheidsvoordeel valt te behalen tegen geringe inspanningen en kosten.

Keerzijde van dit scenario is dat het tempo van verduurzaming traag is. Aan het einde van de looptijd van het beheerplan moeten nog alle zeilen worden bijgezet om de lange termijn duurzaamheidsdoelen van de gemeente te halen. Mogelijk komen er op de middellange termijn nieuwere technologieën beschikbaar en kan er doordat de gemeente nog geen onomkeerbare stappen sneller ingespeeld worden op deze ontwikkeling. Reëel risico van dit scenario is dat een versnelling te lang uitblijft en dat lange termijn duurzaamheidsdoelen van de gemeente niet behaald worden.

5 Scenario 2 - Opwaarderen huidige koers

5.1 Kern van het scenario

Kern van dit scenario is dat de gemeente extra financiële middelen ter beschikking stelt voor verduurzaming van het integraal beheerplan om een impuls te geven aan verduurzaming van de openbare ruimte. Het gaat daarbij om een verhoging van ca. 5% van zowel het investeringsbudget en ca. 2,5% van het exploitatiebudget. Ten opzichte van scenario 1 kan een groter aandeel van het areaal verduurzaamd worden of gekozen worden voor maatregelen die een groter effect hebben en meer kosten met zich meebrengen. Voor het overgrote deel gebeurt dit met bewezen technieken en maatregelen. Dit scenario geeft ruimte om een aantal (kleinschalige) pilots uit te voeren. Hiermee kan onderzocht worden wat passende maatregelen voor specifieke gebieden in de gemeente zijn. Verduurzaming betekent een meer gebied specifieke aanpak en meer maatwerkoplossingen, vandaar dat niet alleen het investeringsbudget maar ook het exploitatiebudget toeneemt.

Volgens huidig beleid past de gemeente bij reconstructies de minimale eisen uit de leidraad DIOR toe. Deze minimale eisen komen daarom terug in alle scenario's, wat onder andere betekent dat er duurzaamheidssessies worden gehouden voor projecten. Ten opzichte van scenario 1 is er in dit scenario meer financiële speelruimte voor de uitkomsten van de duurzaamheidssessies, waarin gebiedsspecifieke of projectspecifieke kansen voor verduurzaming aan de orde komen.

5.2 Implementatie

De gemeente zoekt bij vervangingen en renovaties actief naar de mogelijkheden om kleinschalige verduurzamingen door te voeren in de bestaande openbare ruimte. De focus ligt op "duurzame verbeteringen aanbrengen" i.p.v. "instandhouding". Daarbij worden ook kleinschalige pilots ingezet om te onderzoeken welke maatregelen geschikt zijn voor een bredere uitrol in Lansingerland. Deze aanpak kan leiden tot verschuivingen in de meerjarige beheer- en onderhoudsplanning.

Voorbeeldmaatregelen in de bestaande openbare ruimte (richtinggevend, maar niet vaststaand):

- De momenteel (deels) geasfalteerde voetpaden in parken omzetten naar schelpenpaden;
- Hergebruik van PMD in straatmeubilair (o.a. bankjes);
- Toepassing drijvende elementen in oppervlakte water (floatlands).

5.3 Haalbaarheid maatregelen en bijdrage aan ambities

De haalbaarheid van dit scenario is groot. Met dit scenario neemt de gemeente een eerste stap richting het behalen van de lange termijn duurzaamheidsdoelen. Door de impact van kleinschalige maatregelen en pilots te monitoren krijgt de gemeente inzichtelijker welke maatregelen geschikt zijn voor een structurele uitrol op de middellange en lange termijn. Om de daadwerkelijke potentie van deze inzichten te kunnen benutten dient rekening gehouden te worden met een verdere opschaling van deze activiteiten in de toekomst. Een deel van de benodigde investering om de gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen te bereiken wordt nog uitgesteld.

Om dit scenario uit te kunnen voeren is geen organisatiewijziging nodig, wel is er een beperkte capaciteitsuitbreiding nodig (inschatting is ca. 1 fte). Deze capaciteitsuitbreiding is direct gerelateerd aan de verhoging van het investeringsbedrag.

6 Scenario 3 - Koersverlegging: Duurzame omgevingsverbetersaars

6.1 Kern van het scenario

Kern van dit scenario is dat de gemeente substantiële extra financiële middelen beschikbaar stelt, circa 5 tot 10% van het investeringsbudget en ca. 5% van het exploitatiebudget. Het exploitatiebudget stijgt door verduurzaming doordat de creatieve oplossingen die de boventoon voeren in dit scenario doorgaans meer onderhoud vergen. Een voorbeeld is het onderhoud van groene parkeerplaatsen (er is meer maaionderhoud en stof- en onkruidbestrijding nodig) en het onderhoud van wadi's.

Met de extra financiële middelen kan overgegaan worden tot het structureel toepassen van vernieuwende duurzaamheidsmaatregelen in de openbare ruimte.

6.2 Implementatie

Beheerders worden steeds meer 'omgevingsverbetersaars' die niet alleen zorgen voor het technisch in stand houden van de openbare ruimte, maar actief met stakeholders aan de slag gaan om de openbare ruimte zo duurzaam mogelijk in te richten. Daarbij worden technische en procesgerichte pilots ingezet om te onderzoeken welke maatregelen geschikt zijn voor een bredere uitrol in Lansingerland. Deze aanpak kan leiden tot verschuivingen in de meerjarige beheer- en onderhoudsplanning.

Voorbeeldmaatregelen in de bestaande openbare ruimte:

- Toepassen solarbankjes of solar lichtmasten;
- Dynamische openbare verlichting op basis van sensoren. Deze verlichting dimt op het moment dat er weinig verkeer is en reageert op langskomend verkeer. Hierbij is er uiteraard aandacht voor een verantwoorde toepassing vanuit het oogpunt van zowel verkeers- als sociale veiligheid.
- Klimaatbestendiger maken van parkeerplaatsen in wijken (met klimaatadaptieve parkeerplaatsen van Bleizo als inspiratie).

6.3 Haalbaarheid maatregelen en bijdrage aan ambities

Scenario 3 is een realistisch en haalbaar scenario. Maatregelen die worden toegepast na de keuze voor dit scenario zijn vernieuwend, maar vaak al veelvuldig in de praktijk getest. Met toepassing van dit scenario zet de gemeente in op het behalen van de lange termijn duurzaamheidsdoelstellingen. De gemeente is in dit scenario geen koploper, maar een goede middenmoter. Er zijn echter wel een aantal randvoorwaarden:

- Extra capaciteit gemeentelijke organisatie (inschatting is ca. 2,5 fte);
- Specifieke expertise op het gebied van vernieuwende maatregelen (investeren in bijhouden marktontwikkelingen);
- Goede afstemming met gebiedsontwikkeling/omgevingsplan.

Voor inwoners wordt het goed zichtbaar dat de gemeente actief invulling geeft aan duurzaamheid bij werkzaamheden in de openbare ruimte. Met deze uitstraling kan de gemeente inwoners mogelijk motiveren en inspireren betrokken te zijn bij verduurzaming.

7 Scenario 4 – Fundamentele koerswijziging: Sprinten naar de kopgroep

7.1 Kern van het scenario

Kern van dit scenario is dat de gemeente substantiële extra financiële middelen beschikbaar stelt, circa 10% -20% van het investeringsbudget en ca. 10% van het exploitatiebudget. De exploitatiekosten zijn in dit scenario hoger dan in de andere scenario's doordat er sprake is van een risico-opslag door toepassing van experimentele technieken en maatregelen.

7.2 Implementatie

Voorbeeldmaatregelen zijn mogelijk meer experimentele, kennen een langere terugverdientijd, zijn technisch complex of vragen om een integrale aanpak met goede samenwerking intern en extern. Het kunnen daarbij vaker maatregelen zijn die een beduidende impact hebben op de omgeving (maatschappelijk gevoelig) en daardoor expliciete aandacht voor omgevingsmanagement vereisen (interactief traject met omwonenden en andere stakeholders). Er is veel ruimte voor pilots en de toepassing van innovatieve maatregelen.

Voorbeeldmaatregelen in de bestaande openbare ruimte (richtinggevend, maar niet vaststaand):

- Realiseren wateropslag, bijvoorbeeld door diepte-infiltratie;
- Het ontwikkelen van een materialenpaspoort in het integraal beheerplan, als basis voor een beter hergebruik van materialen binnen de gemeente;
- Kabels en leiding bij herinrichting verleggen voor meer en grotere bomen in de openbare ruimte, meer prioriteit toekennen aan groen;

7.3 Haalbaarheid maatregelen en bijdrage aan ambities

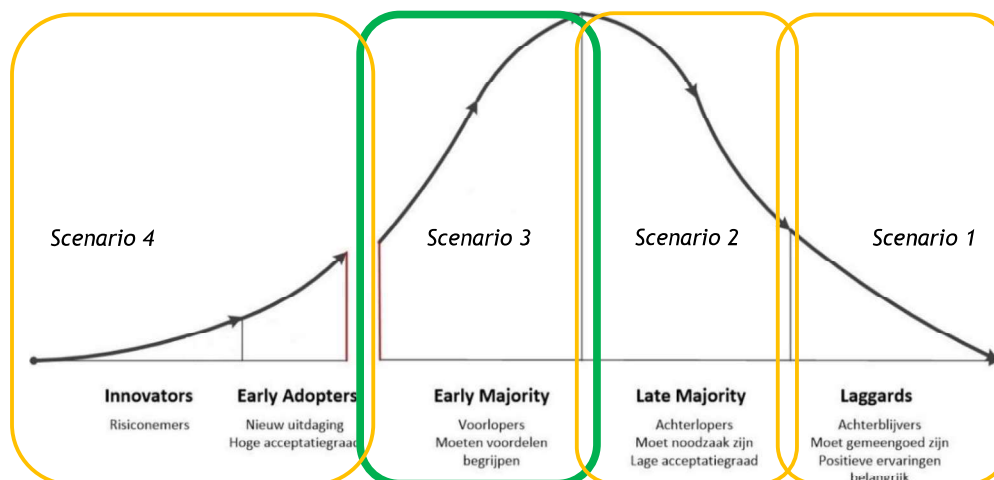
Met toepassing van dit scenario behoort de gemeente tot de 'early adopters' of mogelijk 'innovators' van Nederland, het tempo van verduurzaming is daarmee hoog. De gemeentelijke organisatie heeft hiervoor een goede integrale samenwerking tussen beleidsgebieden nodig. Om dit scenario uit te kunnen voeren is een investering in gekwalificeerd personeel met specifieke expertise nodig (inschatting is ca. 4 fte.). Dit betekent ook een langere looptijd voor de implementatie van dit scenario in de organisatie. Wanneer het gekwalificeerd personeel is ingewerkt in de organisatie kan vanuit het integraal beheer proactiever afstemming met andere afdelingen en stakeholders worden gezocht. Met deze proactieve afstemming is het realiseren van verduurzamingskansen over het IBP heen beter inpasbaar. De gemeente zal haar duurzaamheidsdoelen kunnen behalen met dit versnelde tempo van verduurzaming, waarbij zij inspirerend kan zijn voor zowel inwoners als andere gemeenten.

8 Conclusie en geadviseerd scenario

8.1 Algehele scenario-opbouw

In de opgestelde scenario's is een stijgende lijn in ambitieniveau en daadkracht te herkennen. Dit kan gerelateerd worden aan het duurzaamheidsplan van de gemeente, maar daarnaast aan de transitiecurve die in figuur 1 wordt weergegeven.

De voorbeeldmaatregelen die in de scenario's zijn benoemd zijn daarbij enkel illustratief voor het soort maatregelen dat binnen het scenario wordt voorzien. De keuze van het scenario bepaalt niet exact de invulling van de maatregelen, maar de randvoorwaarden die dit soort maatregelen mogelijk maken.

Figuur 1: Transitiecurve

In scenario 1 wordt vastgehouden aan de huidige koers, waardoor op dit moment nog geen extra investering wordt gedaan. Het scenario betreft met name de formalisering van verduurzamingsactiviteiten die al deels zijn ingezet. Vanuit het perspectief van de transitiecurve van verduurzaming is de gemeente een achterblijver.

In scenario 2 wordt hier een lichte verbetering aan toegevoegd door meer ruimte te bieden voor het verbeteren van de openbare ruimte. Het IBP richt zich niet enkel op instandhouding van de openbare ruimte, maar ook op een duurzame verbetering waar dit gemakkelijk inpasbaar is. Daarmee beweegt de gemeente langzaam mee met de algehele ontwikkelingen van verduurzaming.

In scenario 3 wordt een substantiële aanpassing voorgesteld, waarmee de gemeente structureel inzet op een duurzame openbare ruimte. Er is meer ruimte voor creativiteit en afstemming met andere beleidstakken. Maatregelen zijn vernieuwend maar al veelvuldig toegepast door andere gemeenten. Hiermee ontwikkelt de gemeente zich tot een goede middenmoter aanzien van verduurzaming.

In scenario 4 wordt een koerswijziging voorgesteld waarmee de gemeente zich ontpopt tot 'early adopter' of 'innovator'. Hiervoor is een expliciete samenwerking met andere beleidsgroepen van de gemeente benodigd. De voorbeeldmaatregelen zijn vernieuwend en van grotere schaal, waarmee de gemeente ook een voorbeeld in realistische verduurzaming kan zijn. Er is veel ruimte voor pilots en de toepassing van innovatieve maatregelen. Dit scenario is voor de gemeente Lansingerland lastiger te behalen, aangezien het tempo van verduurzaming redelijk hoog ligt.

Tabel 3: Overzicht scenario-indeling

Scenario	Typering	Exploitatiekosten t.o.v. referentie	Investeringskosten t.o.v. referentie	Schatting extra fte
1	Vasthouden aan huidige koers	+0 %	+0 %	0
2	Opwaarderen huidige koers	Tot +2,5%	Tot +5%	1
3	Duurzame omgevingsverbeteraars	Tot + 5%	5–10%	2,5
4	Sprinten naar de kopgroep	Tot +10%	10-20%	4

8.2 Het geadviseerd scenario

Kijkend naar de scenario-opbouw en wat dat betekent voor de bijdrage aan verduurzaming van de openbare ruimte adviseren wij scenario 3 vast te stellen als richting (kaders) voor het IBP. De volgende punten zijn daarin leidend (zie ook de figuur op de volgende pagina):

- Met dit scenario wordt goed aangesloten op de duurzaamheidsambities uit de duurzaamheidsvisie;
- Het tempo van verduurzaming wordt versneld, in plaats van instandhouding van de openbare ruimte is het mogelijk een kwaliteitsverbetering en verduurzaming te realiseren;
- Het bijbehorend risicoprofiel is acceptabel;
- Het stelt een realistisch doel ten aanzien van de verduurzamingskansen voor de gemeente nu, die aansluiten op het gemeentelijk beleid;
- Het biedt profileringskansen voor de gemeente Lansingerland;
- De actieve invulling van verduurzaming is zichtbaar, en mogelijk inspirerend, voor inwoners;
- Door meer ruimte voor samenwerking met andere beleidsvelden wordt bijgedragen aan het zo integraal bijdragen aan het duurzaamheidsplan van de gemeente;
- De extra investeringen verkleinen de kans dat in de toekomst alle zeilen bij moeten worden gezet (zoals met name in scenario 1 het geval is).

8.3 Aandachtspunten

Door te kiezen voor scenario 3 neemt de gemeente haar verantwoordelijkheid en wordt bijgedragen aan de gemeentelijke duurzaamheidsvisie. Om de doelstellingen te bereiken is een extra investering nodig zoals in het scenario is toegelicht. Deze investering is nodig voor het uitvoeren van de maatregelen, maar ook voor de zaken die dit mogelijk maken:

- Extra fte's en kennis in de gemeentelijke organisatie is nodig. Dit betekent ook een langere opstarttijd voor de implementatie van het beheerplan, aangezien er meer rekening moet worden gehouden met het inwerken van de nieuwe medewerkers;
- Aandacht voor de huidige structuren van samenwerking en faciliterende processen van verduurzaming (zoals een goede benutting van duurzaamheidssessies zoals beschreven in de DIOR);
- Om kennis op te doen dienen medewerkers toegang te hebben tot bronnen hiervan zoals congressen, masterclasses en opleidingen.
- De duurzaamheidsdoelstellingen uit de gemeentelijke duurzaamheidsvisie kunnen niet enkel met het IBP worden behaald. Verandering in andere beleidsgebieden is daarvoor ook nodig. Met inzet op meer onderling contact wordt hiervoor een duidelijke stap gezet.

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Monitorweg 29
1322 BK ALMERE
Postbus 10044
1301 AA ALMERE

Monique.vanAlphen@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2019

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar worden
gemaakt door middel van druk, fotokopie,
elektronisch of op welke wijze dan ook,
zonder schriftelijke toestemming van de
auteurs.